

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 640/2023
13.03.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Драгане Миросављевић, Надежде Видић, др Илије Зиндовића и Мирјане Андријашевић, чланова већа, у парници тужилца АА из ..., ББ из ... и ВВ из ..., чији је пуномоћник Милан Козомора, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарства правде РС, Апелационог суда у Новом Саду, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Новом Саду, ради исплате, одлучујући о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2766/22 од 29.09.2022. године, у седници већа одржаној дана 13.03.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2766/22 од 29.09.2022. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2766/22 од 29.09.2022. године у делу у коме је одбијена жалба тужене и потврђена пресуда Основног суда у Новом Саду П1 1751/21 од 31.03.2022. године у ставу другом, трећем, четвртном, петом и шестом изреке и пресуда Основног суда у Новом Саду П1 1751/21 од 31.03.2022. године у ставу другом, трећем, четвртном, петом и шестом изреке, тако што се **ОДБИЈА** тужбени захтев и то: тужилце АА којим је тражила да се обавезе тужена да јој на име накнаде штете у виду разлике плате, за период од 29.03.2018. године до 29.04.2021. године, исплати износ од 502.206,61 динара са затезном каматом од 01.03.2022. године до исплате, као и износ од 106.506,80 динара на име обрачунате затезне камате; тужилце ББ којим је тражила да се обавезе тужена да јој на име накнаде штете у виду разлике плате, за период од 29.03.2018. године до 29.04.2021. године, исплати износ од 491.300,43 динара са затезном каматом од 01.03.2022. године до исплате, као и износ од 104.732,71 динара на име обрачунате затезне камате; тужилце ВВ којим је тражила да јој тужена на име накнаде штете у виду разлике плате, за период од 29.03.2018. године до 29.04.2021. године, исплати износ од 504.088,03 динара са затезном каматом од 01.03.2022. године до исплате, као и износ од 106.951,69 динара на име обрачунате затезне камате и **ОДБИЈА** захтев тужилца за накнаду трошкова поступка.

ОБАВЕЗУЈУ СЕ тужиле да туженој накнаде трошкове целог поступка у износу од 54.000,00 динара у року од 8 дана од дана пријема писменог отправака одлуке.

ОДБИЈЕ СЕ захтев тужилца за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П1 1751/21 од 31.03.2022. године, ставом првим изреке, одбијен је приговор апсолутне ненадлежности суда. Ставом другим, трећим, четвртим и петим изреке, усвојен је тужбени захтев и обавезана тужена да тужилама на име накнаде штете у виду разлике плате за период од 29.03.2018. године до 29.04.2021. године, исплати и то: тужилци АА износ од 502.206,61 динара са затезном каматом од 01.03.2022. године до исплате, као и износ од 106.506,80 динара на име обрачунате затезне камате, тужилци ББ износ од 491.300,43 динара са затезном каматом од 01.03.2022. године до исплате, као и износ од 104.732,71 динара на име обрачунате затезне камате и тужилци ВВ износ од 504.088,03 динара са затезном каматом од 01.03.2022. године до исплате, као и износ од 106.951,69 динара на име обрачунате затезне камате. Ставом шестим изреке, обавезана је тужена да тужилама накнади парничне трошкове у износу од 177.000,00 динара са затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате. Ставом седмим изреке, ослобођене су тужиле обавезе плаћања трошкова судских такси.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2766/22 од 29.09.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужене и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужиле за накнаду трошкова састава одговора на жалбу.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је изјавила благовремену ревизију због погрешне примене материјалног права, са позивом на одредбу члана 404. Закона о парничном поступку, ради уједначавања судске праксе.

Тужиле су дале одговор на ревизију.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, број 72...18/20), Врховни суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе, па је на основу члана 404. став 2. тог закона одлучио као у ставу првом изреке.

Одлучујући о ревизији на основу члана 408. ЗПП Врховни суд је утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиле су прво засновале радни однос у Окружном суду у Новом Саду и то тужилца АА на основу Уговора о раду од 31.07.2007. године, тужилца ББ на основу Уговора о раду од 14.11.2007. године и тужилца ВВ на основу Уговора о раду од 16.03.2009. године и то све на радном месту

„дактилографа“ у својству/статусу „намештеника 4. врсте“. Почев од јануара 2010. године тужиле су засновале радни однос у Апелационом суду у Новом Саду на истом радном месту и са коефицијентом за обрачун плате 1,50. Правилницима о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Апелационом суду у Новом Саду од 2016. године и 2019. године, који су били на снази у спорном периоду од 29.03.2018. године до 29.04.2021. године, у одељку „Дактилобиро“ у члану 25. систематизована су радна места „записничар“ у статусу „референт“ за који се захтева 3. или 4. степен стручне спреме, друштвеног, природног или техничког смера, положен испит за дактилографа Ia или Ib класе, познавање рада на рачунару, положен државни стручни испит и најмање 2 године радног искуства са описом посла ближе наведеним у Правилницима, као и радно место „дактилограф“ у својству/статусу „намештеника 4. врсте“, за које се захтева III или IV степен стручне спреме, друштвеног, природног или техничког смера, положени испит за дактилографа Ia или Ib класе, познавање рада на рачунару, положен државни стручни испит и најмање 1 година радног искуства са описом посла ближе наведеним у правилницима. Тужиле су, иако имају решење за обављање послова дактилографа у својству/звању намештеника, од дана заснивања радног односа са туженом, укључујући и спорни период од 29.03.2018. до 29.04.2021. године, фактички обављале идентичне послове као и запослени тужене који имају решење за записничара у својству/статусу државних службеника, а који послови по правилу подразумевају куцање записника на јавним седницама и претресима (који послови нису наведени у опису послова дактилографа у наведеним Правилницима, већ само у опису послова записничара), а поред тога куцају на основу диктата судија на диктафону, раде пошту, пишу дописе, потписују записнике, куцају пресуде и обављају друге послове. Тужиле су у утуженом периоду биле и дежурне, односно у стању приправности одређени број дана у месецу, углавном једну недељу у месецу када су судије са којима раде дежурне, а везано за притворске предмете. Тужиле имају положен државни стручни испит и обраћале су се председнику суда тражећи да се реши њихов радно-правни статус. У току 2020. године у Апелационом суду је уведено увећање плате намештеницима од 8% на име обављања послова, куцања записника на јавним седницама (послова записничара), с тим што намештеници у ситуацији изостанка са рада неколико дана не добијају увећање од 8% већ увећање плате од 4% за тај месец, а уколико изостану више од 10 дана са рада тада не добијају увећање, нити исто добијају током јула и августа месеца иако раде и дежурају као и током остатка године. Тужиле су оствариле увећање плате по овом основу у утуженом периоду. Разлика основне плате и између основне плате упоредног радника тужене, која је стекла звање државног службеника у периоду од 2007. до 2009. године (са коефицијентом за обрачун плате од 2,18) и основне плате тужила (са коефицијентом за обрачун плате 1,50) уз узимање у обзир додатка на плату од 8% и 4% од основне плате, који додаток на плату су тужиле остваривале у спорном периоду, за спорни период износи: за тужилу АА 502.206,61 динара и обрачуната затезна камата 106.506,80 динара, за тужилу ББ 491.300,43 динара и обрачуната затезна камата 104.732,71 динара и за тужилу ВВ 504.088,03 динара и обрачуната затезна камата 106.951,69 динара.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев тужила применом одредаба члана 104. и 105. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05 са изменама и допунама), те члана 4. и 5. Закона о државним службеницима („Службени гласник РС“, бр. 79/05 са изменама и допунама), налазећи да су се у конкретном случају стекли сви елементи подударности, односно испуњени су услови идентитета послова који су тужиле обављале фактички, у пракси,

у односу на запослене са својством записничара. Иако је тужиљама зарада исплаћивана спрам закључених уговора о раду и решења тужене и да тужиље у овом поступку не траже утврђивање другачијег радно-правног статуса или другачијих елемената за обрачун зараде од оних утврђених овим актом, тужиље имају право да њихов рад буде плаћен исто онако као и рад других запослених који су радили идентичне послове као и тужиље. Стога, тужиље у смислу члана 104. став 5. Закона о раду имају право на накнаду штете на основу принципа одштетног начела из члана 154. став 1., 155., 158., 185. ЗОО.

По схватању Врховног суда, овакав став нижестепених судова није правилан.

Одредбом члана 104. Закона о раду прописано је да запослени има право на одговарајућу зараду која се утврђује у складу са законом, општим актом и уговором о раду (став 1.); да се запосленима гарантује једнака зарада за исти рад или рад исте вредности који остварују код послодавца (став 2.); под радом једнаке вредности подразумева се рад за који се захтева исти степен стручне спреме, односно образовања и знања и способности, у коме је остварен једнак радни допринос уз једнаку одговорност/одговорност (став 3.). У случају повреде права на једнаку зараду, запослени има право на накнаду штете (став 5.).

Тужиље су на основу закључених уговора о раду засновале радни однос код тужене на радном месту „дактилограф“ у својству/статусу „намештеника IV врсте“ и имале исти коефицијент за обрачун зараде (1,50). Правилници о унутрашњем уређењу и систематизацију радних места код тужене систематизују радном место „записничар“ у статусу „референт“ и радно место „дактилограф“ у својству/статусу „намештеника IV врсте“ и ради се о различитим радним местима са различитим статусом. Тужиље су у својству намештеника, а записничари у статусу државног службеника и сходно томе на њих се примењују различити прописи који регулишу њихов радно-правни статус, права и обавезе и услове предвиђене за та радна места. Закон о државним службеницима („Службени гласник РС“ 79/2005 са изменама) уређује права и дужности државних службеника и поједина права и дужности намештеника (члан 1. став 1.). Државни службеник је лице чије се радно место састоји, између осталог од послова у суду, а намештеник је лице чије се радно место састоји од пратећих помоћно-техничких послова у државним органима (члан 2. став 2. и 3.). На права и дужности државних службеника који нису уређени овим или посебним законом или другим прописом примењују се општи прописи о раду и посебан колективни уговор за државне органе (члан 4. став 1.), а на права и дужности намештеника примењују се општи прописи о раду и посебан колективни уговор, ако овим или посебним законом није друкчије одређено (члан 4. став 3). Радна места намештеника разврстава Влада уредбом, а намештеник заснива радни однос уговором о раду (члан 170. став 1. и 171.).

Стога је погрешан закључак нижестепених судова да тужиље имају право на разлику зараде до плате записничара, јер се ради о различитим радним местима, те у одсуству измене радно-правног статуса немају право на накнаду штете. Тужиље су за посао који су обављале уз писмену сагласност, а не ради се о пословима из описа њиховог радног места, добијале додатак на основу оптерећења, а у складу са чланом 38. Посебног колективног уговора за државне органе. Код наведеног тужена није тужиљама причинила штету на начин на који тужиље тврде у овом поступку, због чега је пресуда преиначена и одбијен тужбени захтев.

Из изнетих разлога, на основу члана 416. став 1. ЗПП одлучено је као у ставу другом изреке.

Туженој према успеху у спору на основу члана 153. и 154. у вези члана 163. ЗПП припадају трошкови који су били потребни ради вођења парниоце и то за састав одговора на тужбу и једног поднеска у износу од по 9.000,00 динара и за састав жалбе и ревизије износ од по 18.000,00 динара.

Захтев тужиља за накнаду трошкова на име састава одговора на ревизију је одбијен, јер тужиље нису успеле у поступку.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**